

AFRIKAANS HUISTAAL: VRAESTEL I

Tyd: 3 uur

100 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 10 bladsye en 'n Addendum van 10 bladsye (i–x). Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
 2. In hierdie vraestel is daar drie afdelings:

AFDELING A: Begrip, Taal en Styl	(50 punte)
AFDELING B: Poësie	(30 punte)
AFDELING C: Visuele Geletterdheid en Kritiese Taalbewustheid	(20 punte)
 3. Beantwoord AL die vrae in Afdeling A en C.
 4. In Afdeling B is daar een keusevraag, nl. Vraag 5 of 6. Beantwoord dus drie vrae in hierdie afdeling: Vraag 4 (verplichtend), Vraag 5 of 6 (kies een) en Vraag 7 (verplichtend).
 5. Nommer jou antwoorde presies soos die vrae genummer is.
 6. Begin elke vraag **boaan 'n nuwe bladsy**. Rofwerk moet duidelik aangedui word.
 7. Laat 'n reël oop tussen antwoorde en moenie in die kantlyne skryf nie.
 8. Lees die instruksies by ELKE vraag noukeurig deur en voer die opdragte presies daarvolgens uit. Let op die puntetoekenning by elke vraag en gebruik dit as riglyn vir die antwoord se lengte.
 9. Langs die nommer van sommige vrae kom die afkorting **MS** voor. Dit beteken dat daardie spesifieke vraag volgens 'n **metingskaal** nagesien sal word. Jou antwoord moet 'n uitgebreide paragraaf wees, aangesien jou vermoë om te argumenteer en inligting te integreer, beoordeel sal word.
 10. By elke vraag word 'n voorstel gemaak omtrent die aantal minute wat jy daarvoor moet gebruik om te verseker dat jy die vraestel in die gegewe tyd voltooi.
 11. Skenk aandag aan taalversorging.
-

AFDELING A BEGRIP, TAAL EN STYL**VRAAG 1**

Gebruik ongeveer 40 minute vir hierdie vraag.

Lees die artikel "Die verslawende misdaadfiksie van Penny en Sigurdardottir" deur Mariana Malan (Teks 1 in die Addendum) deur en beantwoord die volgende vrae.

- 1.1 Wat beteken dit wanneer 'n mens 'n boek "teen volprys" (paragraaf 1) koop? (1)
- 1.2 Kies een van die drie metafore wat in paragraaf 1 gebruik word en verduidelik die betekenis daarvan in die konteks van die paragraaf. (2)
- 1.3 Die eerste sin in paragraaf 2 is lomp gestel. Verbeter die sin deur die bysin te reduseer tot 'n frase van twee woorde. Skryf die hele sin as jou antwoord neer. (1)
- 1.4 Hoekom, dink jy, gebruik Louise Penny "herhaling en terugverwysings" (paragraaf 3) in haar romans wat hier bespreek word? (1)
- 1.5 Verduidelik waarom die twee voornaamwoorde "hy/sy" in paragraaf 4 op hierdie manier (albei, maar geskei deur die skuinsstreep) gebruik word. (1)
- 1.6 Wat impliseer die frase "kinkels in elke moontlike kabel" (paragraaf 5) omtrent die verhaal van Penny se roman *Kingdom of the blind*? Verduidelik volledig. (2)
- 1.7 Hoe weet lesers dat paragraaf 6 'n nuwe deel van die teks inlei? Verwys in jou antwoord na die **inhoud** sowel as 'n **visuele tegniek** wat gebruik word. (2)
- 1.8 Verduidelik die samehang tussen paragraaf 7 en paragraaf 8, maar toon ook aan waarom dit as twee aparte paragrawe aangebied word. (2)
- 1.9 Bestudeer die volgende woordeboekinskrywing wat in die HAT6 voorkom:

loep *s.nw.* [~e] (*w.g.*) vergrootglas. ♦ **iets onder die loep neem** [...] [Frans *loupe*]

 Die ellips tussen blokhakies dui aan dat die woordeboek se verklaring van die idiomatiese frase weggelaat is. Verduidelik hoe die idiomatiese frase by die letterlike betekenis asook die konteks van paragraaf 8 pas. (2)
- 1.10 Lees die onderstreepte sin in paragraaf 8.
 - 1.10.1 Skryf hierdie sin oor in die **bedrywende vorm**. (1)
 - 1.10.2 Watter vorm van die sin pas die beste in hierdie konteks: die bedrywende vorm of die lydende vorm? Motiveer jou keuse kortliks. (1)

- 1.11 Wat beteken die woord "goudmyn" in die konteks van paragraaf 9 en waarom kan lesers die genoemde skrywers daarvoor vra? (2)
- 1.12 Wat bedoel die skrywer van die artikel met "Storieland" in paragraaf 9 en waarmee kontrasteer dit? (2)
- 1.13 **MS** Hoe bewerkstellig die skrywer met paragraaf 10 'n netjiese afsluiting van die teks as geheel? (3)
- [23]**

VRAAG 2

Gebruik ongeveer 30 minute vir hierdie vraag.

Lees die redakteursbrief deur Kay Karriem vir die tydskrif *Kuier* van 2 Maart 2023 (Teks 2 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

- 2.1 Verduidelik die dubbelsinnigheid van die woord "*Kuier*-mense" in die opskrif. (2)
- 2.2 Wat is die effek van die insluiting van paragraaf 2 in hierdie teks? (2)
- 2.3 Bespreek die funksie van die akuutteken op die woord **én** in paragraaf 3 in die konteks van die teks. (2)
- 2.4 **MS** Waarom is die gebruik van hakies in paragraaf 5 besonder funksioneel? (3)
- 2.5 Wat is die funksie van paragraaf 6 en 7 in hierdie teks? (2)
- 2.6 Hoe suksesvol is die gebruik van aanhalingstekens in paragraaf 6? (2)
- 2.7 Verskaf 'n Afrikaanse woord vir **tip** in paragraaf 7. (1)
- 2.8 Na watter soort "aansoeke" word in paragraaf 8 verwys? (1)
- 2.9 Is paragraaf 8 'n goeie afsluiting vir hierdie redakteursbrief?
- Verskaf TWEE antwoorde:
een wat begin met "**Ja, want** ..."
en een wat begin met "**Nee, want** ..." (2)

[17]

VRAAG 3 TEKSVERWERKING

Gebruik ongeveer 20 minute vir hierdie vraag.

Situasie:

Jou skoolkoerant publiseer gereeld kort brokkies oor interessante loopbane.

Jy is gevra om so 'n bydrae op te stel oor 'n motorjoernalis.

Weens tydsdruk gebruik jy die rubriek (Teks 3 in die Addendum) om jou bydrae saam te stel.

Belangrik:

Jou bydrae is ernstig en redelik formeel: die humoristiese aard van Teks 3 is dus onvanpas in die teks wat jy skryf.

Skryf TWEE paragrawe, een met die opskrif TAKE en een met die opskrif VOORDELE. Die opskrifte vorm NIE deel van jou woordtelling nie.

Jou twee paragrawe moet saam 80 tot 90 woorde lank wees.

Jou bydrae moet volledig wees.

[10]

50 punte

AFDELING B POËSIE**VRAAG 4 VOORBEREIDE GEDIG: VERPLIGTE VRAAG**

Gebruik ongeveer 20 minute vir hierdie vraag.

Lees die gedig "Marilyn Monroe: foto in goud" deur Lina Spies (Teks 4 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae:

- 4.1 4.1.1 Die foto wat hierdie gedig geïnspireer het, is op 'n strand geneem. Wys uit hoe die **woordkeuse** in strofe 1 en 2 hierdie feit ondersteun en deur **digterlike tegnieke** beklemtoon word. (2)
- 4.1.2 Gee die naam van die **visuele interteks** wat in versreël 4 betrek word en **bespreek** kortliks hoe die beskrywings wat jy in Vraag 4.1.1 genoem het, by hierdie visuele interteks pas. (2)
- 4.2 Haal 'n vergelyking uit strofe 3 aan en verduidelik hoe hierdie vergelyking in die gedig as geheel funksioneer. (2)
- 4.3 Bespreek aan die hand van voorbeelde uit die gedig hoe die spreker twee verskillende Marilyns kontrasteer. (2)
- 4.4 Wie is die "digters" na wie die spreker in versreël 29 verwys, en wat moet hulle, volgens die spreker, besef? (2)
- [10]**

VRAAG 5 VOORBEREIDE GEDIG: KEUSEVRAAG

Gebruik ongeveer 20 minute vir hierdie vraag (indien dit die vraag is wat jy kies).

Lees die gedig "Flits uit 'n braaipan" deur Sheila Cussons (Teks 5 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

- 5.1 By watter woord in die titel sluit die onvolledige sinne in versreël 1 en 2 aan? (1)
- 5.2 **MS** Bespreek die spreker se komplekse siening van die hart in versreël 3 tot 5. Is dit eenvoudig positief of negatief? Motiveer jou antwoord. (3)
- 5.3 Wat is die "ding" waarna in versreël 12 verwys word en hoe pas die lys "vernufte" (vermoëns) in versreël 11 en 12 daarby? (2)
- 5.4 **MS** Som die insig van die spreker in versreël 18 tot 22 op. Skenk aandag aan die toon waarmee dit uitgedruk word, asook die feit dat die hart betrek word. (4)
- [10]**

OF

VRAAG 6 VOORBEREIDE GEDIG: KEUSEVRAAG

Gebruik ongeveer 20 minute vir hierdie vraag (indien dit die vraag is wat jy kies).

Lees die gedig "Ecce homo" deur Wilma Stockenström (Teks 6 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

- 6.1 Wat is die funksie van die twee vraagsinne in versreël 1 tot 4? (1)
- 6.2 **MS** Is die spreker se siening van die relatiwiteitsteorie (versreël 7) positief of negatief? Verwys na spesifieke elemente in die teks om jou antwoord te verduidelik. (3)
- 6.3 Verduidelik die gebruik van die drie bywoorde "fronsend, ingedagte, honger" in versreël 14. (2)
- 6.4 **MS** Som die spreker se insig, soos dit in versreël 17 tot 23 uitgedruk word, in jou eie woorde op. Skenk aandag aan die toon waarmee hierdie insig verwoord word, en die gebruik van verskillende sinstipes in hierdie versreëls. (4)
- [10]**

VRAAG 7 ONVOORBEREIDE GEDIG: VERPLIGTE VRAAG

Gebruik ongeveer 20 minute vir hierdie vraag.

Lees die gedig "Krisis" deur Elisabeth Eybers (Teks 7 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

Nota: In hierdie gedig is die Hart die setel van menslike emosie, terwyl die Hoof die setel van menslike intellek en rede is.

- 7.1 As watter soort sonnet sou jy hierdie gedig beskryf: Engels of Italiaans? Verwys na **strofebou** en **rymskema** in jou antwoord. (2)
- 7.2 **MS** Bespreek die kontras tussen versreël 3 en versreël 5 deur die beelde in versreël 5 te interpreteer. (3)
- 7.3 **MS** Bespreek die probleme wat die Hart vir die spreker skep in versreël 9 tot 12. (3)
- 7.4 Is die skeiding van die Hart vir die spreker aanvanklik maklik? Motiveer jou antwoord uit die eerste strofe. (1)
- 7.5 Hoe kontrasteer hierdie siening (wat jy in Vraag 7.4 geformuleer het) met die toon van die slotkoeplet? (1)
- [10]**

30 punte

AFDELING C VISUELE GELETTERDHEID EN KRITIESE TAAL- BEWUSTHEID

VRAAG 8 SPOTPRENTE

Gebruik ongeveer 20 minute vir hierdie vraag.

Bestudeer die spotprente van Fred Mouton en Dr. Jack (Teks 8A en 8B in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

8.1 Verwys na Teks 8A.

8.1.1 Verduidelik hoe die ouers se moedeloosheid deur hulle gesigs-
uitdrukings en liggaamstaal oorgedra word. (3)

8.1.2 Lei uit die pa se woorde af wat die stapel papier op die tafel is. (1)

8.1.3 Al beeld Fred Mouton hier 'n ernstige situasie uit, is die spotprent nie
sonder humor nie. Noem **een** voorbeeld van 'n humoristiese element
in die tekening. (1)

8.2 Verwys na Teks 8B.

8.2.1 Bespreek die kontras tussen die skaap en die kalkoen se gesigs-
uitdrukings en lyftaal en hoe dit pas by die situasie wat uitgebeeld
word. (4)

8.2.2 Waarop dui die boer se liggaamstaal? (1)

8.3 **MS** Verwys na albei spotprente.

Volgens die aanlynweergawe van die Woordeboek van die Afrikaanse Taal
(WAT) is 'n spotprent 'n tekening "waarin ... humoristiese of satiriese
kommentaar gelewer word op dwaashede en foute van veral openbare of
gesagsfigure, of ... belangrike gebeure ...".

Watter een van hierdie twee spotprente bied volgens jou die mees geslaagde
kommentaar op beurtkrag? Motiveer jou keuse deur **slegs** die spotprent wat
jy kies, te bespreek. (3)

[13]

VRAAG 9 ADVERTENSIE

Gebruik ongeveer 10 minute vir hierdie vraag.

Bestudeer die Via-advertensie (Teks 9 in die Addendum) en beantwoord die volgende vrae.

- 9.1 Herhaling word op verskillende maniere gebruik in die **kopie** van hierdie advertensie. Haal DRIE voorbeelde uit die advertensieteks aan wat **verskillende soorte** herhaling demonstreer. [Nota: met **kopie** word hier slegs na die **taalgebruik** en **woordgebruik** in die advertensie verwys, en glad nie na die **visuele aspekte** of **grafika** nie – dit kom in die volgende vraag ter sprake.] (3)
- 9.2 Hoe pas hierdie herhalingsmetodes in die kopie by die advertensie se **grafika** (met ander woorde: die aspekte van die advertensie wat nie teks behels nie)? (1)
- 9.3 Verduidelik hoe die frase in die advertensie, "Ons dam se ganse", by die geadverteerde produk pas. (2)
- 9.4 Verduidelik die gebruik van die syfers in die hutsmerk **#VIA147**. (1)
- [7]**

20 punte

Totaal: 100 punte